

UNDERVISNINGS
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Lykkeskolen
Edwin Rahrs Vej 32
8220 Brabrand
Att: Bestyrelse og ledelse

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf: 33 92 50 00
E mail: stuk@stukuvm.dk
www.stukuvm.dk
CVR nr.: 29634750

**Meddelelse om tilbageholdelse af tilskud og høring over påtænkt
afgørelse om bortfald og tilbagebetaling af tilskud**

6. juni 2018
Sagsnr.:17/05958

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet meddeler hermed, at styrelsen tilbageholder Lykkeskolens tilskud fra og med juli 2018, jf. § 21, stk. 2, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 30 af 12. januar 2018 (friskoleloven).

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet meddeler samtidig, at styrelsen påtænker at træffe afgørelse om at lade Lykkeskolens tilskud bortfalde i sin helhed med virkning for skolens tilskud fra og med juli 2018, jf. friskolelovens § 21, stk. 2.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet meddeler endvidere, at styrelsen påtænker at træffe afgørelse om at pålægge Lykkeskolen at tilbagebetale tilskud for skolens overtrædelser af friskoleloven fra og med den 28. april 2017 og frem til datoen for den endelige afgørelse, jf. friskolelovens § 21, stk. 2.

Styrelsen skal anmode om Lykkeskolens eventuelle bemærkninger til nærværende påtænkte afgørelse senest den 21. juni 2018, hvorefter styrelsen vil træffe afgørelse i sagen.

1. Sagsfremstilling

Ved brev af 28. april 2017 orienterede styrelsen Lykkeskolen om, at skolen var udtaget til styrelsens tematiske tilsyn med frihed og folkestyrekravet med særlig fokus på konsligestilling, og at skolerne i det tematiske tilsyn var blevet udvalgt på baggrund af henvendelser fra kommuner, forældre, elever eller andre om forhold, som styrelsen vurderede kunne vække bekymring om, hvorvidt skolen overholder frihed og folkestyrekravet.

Lykkeskolen blev udtaget på baggrund af oplysninger, som fremgik af TV2 dokumentaren "Moskeerne bag sløret", som blev sendt i marts

2016, hvor to af skolens ansatte medvirkede. Det var brodrene Radwan Mansour og Khaled Mansour. I denne udsendelse udtalte Radwan Mansour i Fredens Moskés såkaldte shariaråd, at en kvinde har pligt til at adlyde sin mand, og at ægtesengen hører under den pligt. Han udtalte endvidere, at en kvinde må finde sig i, at manden finder sig en kone nummer to, og han rådgav om, at en kvinde ikke skal gå til de danske myndigheder, hvis hendes mand slår hende. Af optagelserne fremgår det, at Radwans bror, Khaled Mansour, ligeledes var til stede i det såkaldte shariaråd, dog uden at han sagde noget på optagelserne. Radwan Mansour var på daværende tidspunkt ansat som lærer på skolen, og Khaled Mansour var ansat som sekretær. Styrelsen kunne desuden konstatere, at Radwan Mansour, ifølge TV2's udsendelse og styrelsens undersøgelser på internettet, var imam i Fredens Moske.

Det fremgik i den sammenhæng af nyheder.tv2.dk den 7. marts 2016, at Khaled Mansour på tidspunktet for TV2's udsendelse var bestyrelsesformand for Den Arabiske Kulturforening og at Fredens Moské er tilknyttet Den Arabiske Kulturforening. Foreningen har endvidere tidligere holdt til i Lykkeskolens lokaler (kælder).

Styrelsen har endvidere fået kendskab til en publikation om et projekt ved Center for SamtidsReligion på Aarhus Universitet om "Religion i Aarhus 2013 – En kortlægning af religion og spiritualitet". Af denne publikation fremgår det, at Den Arabiske Kulturforening i 2013 havde en moské tilknyttet, hvor Radwan Mansour var imam. Ud fra oplysningerne i publikationen blev foreningen etableret i 1988 og var placeret i lokaler i Klosterport, men fra 2000 til 2012 lå foreningen i lokaler på Lykkeskolen, hvorefter de fik nye lokaler til moskéen i Bazar Vest.

Styrelsen anmodede i brev af 28. april 2017 skolen om en redegørelse, som blandt andet skulle indeholde en beskrivelse af skolens værdigrundlag, mål og intentioner for den daglige praksis, herunder hvordan frihed og folkestyre og kønlige stilling adresseres, oplysning om skolens elevgruppe, hvordan skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre, og hvordan frihed- og folkestyrekrafter indgår i undervisningsplaner og i det konkrete indhold i undervisningen.

Styrelsen modtog den 16. maj 2017 skolens redegørelse inklusiv bilag, hvoraf det fremgår, at et overordnet mål for skolen er at integrere eleverne i det demokratiske danske samfund. Af redegørelsen fremgår det, at skolens arbejde med dette mål sker som en grundlæggende del af undervisningen og blandt andet inkluderer besøg i Folketinget og på det lokale rådhus og undervisning i FN's menneskeretligheder. I redegørelsen beskriver skolen endvidere, at skolens arbejde med ligestilling mellem kønnene indgår som en naturlig del af skolens hverdag, og at dette bliver understreget af elevernes valg af emner til den obligatoriske projektopgave, som omfatter selvvalgte emner som f.eks. "Spiseforstyrrelser",

"Flygtningestrømme", "Det kvindelige kropsideal", "Flygtninge i verden" og "Ungdomskriminalitet & Selvmord".

Skolens elevgrundlag er af skolen beskrevet som bestående af 100 % elever med anden etnisk baggrund end dansk fra muslimske hjem, heriblandt palæstinensere, syrere, kurdere og somaliere, og kun få har anden baggrund som turkmensk, pakistansk og afghansk. Pigeandelen på skolen er i redegørelsen angivet til 58,5 %.

Som bilag var skolens tilsynserklæring for skoleåret 2016/17 vedlagt, udarbejdet af skolens certificerede tilsynsforende. Af tilsynserklæringen fremgår det, at den tilsynsforende for nylig var blevet udpeget af Århus Kommune efter skolens ønske, idet skolen vurderede, at det ville tjene skolens interesser bedst, hvis skolens tilsynsforende var udpeget af en anden instans end skolen selv.

Styrelsen aflagde den 8. juni 2017 og den 25. september 2017 uanmeldte tilsynsbesøg på skolen. På disse besøg talte styrelsen med skolens ledelse, overværede undervisning og så skolens undervisningslokaler.

Formålet med tilsynsbesøget den 8. juni 2017 var at observere undervisning og tale med skolelederen med fokus på fæhede og folkestyrekravet og dekorumkravet. Baggrunden for dette fokus var pressens omtale af skolen i forbindelse med TV2 dokumentaren "Moskeerne bag sløret", hvori Radwan Mansour og Khaled Mansour var blevet optaget. Radwan Mansour var på tidspunktet for tilsynsbesøget stadig ansat som lærer på skolen, hvor han varetog undervisningen i koran, og Khaled Mansour var ansat som sekretær på skolen.

Under tilsynsbesøget den 8. juni 2017 oplyste skolelederen, at [redacted] Skolens leder gav under mødet udtryk for, at han tog afstand fra den pågældendes lærers udtalelser, som de fremgik af TV2's dokumentar. Skolelederen oplyste, at bestyrelsen i nogle tilfælde rådførte sig med folk i Fredens Moské, inden der kunne træffes beslutninger om skolens anliggender. Skolelederen oplyste endvidere, at forældregruppen er meget konservativ og f.eks. er imod lejrskoler, musikundervisning og biologi- og seksualundervisning, da det opfattes som haram – forbudt ifølge islam. Skolelederen oplyste desuden, at konsligestilling udfordres af skolens forældre, idet de i hjemmet lever konsopdelt. Han fortalte, at da han blev ansat på skolen som leder i 1996, måtte pigerne ikke tage på lejrskole, og mange elever måtte ikke høre musik.

Styrelsens tilsynsforende observerede undervisning i religion, fysik/kemi, historie, dansk og matematik. Undervisningen i religion handlede om "vigtige profeter", og undervisningsformen var lærerstyret undervisning, hvor eleverne først læste op på arabisk fra et arabisk bogsystem og derefter

ter oversatte til dansk. Undervisningen på mellemtrinnet og i udskolingen bar generelt præg af en udpræget ro med lærerstyret tavleundervisning eller elevernes selvstændige individuelle skriftlige arbejde både i fagene fysik/kemi, dansk og matematik. I historieundervisningen havde klassen vikar, og lydniveauet var højt. Indholdet var en konkurrence mellem drengene og pigerne med forskellige fagfaglige spørgsmål. Styrelsen observerede en 8. klasse, som i samfundsfag arbejdede med direkte og indirekte demokrati. Eleverne havde forberedt sig hjemme og skulle besvare spørgsmål på et ark vedrørende forskellige politiske begreber, som fx parlamentarisme, flertalsregering og mindretalsregering. Eleverne arbejdede i grupper to og to med at løse opgaven. En elev henvendte sig til læreren og spurgte, om han måtte fremlægge begreberne mundtligt for klassen, hvilket han fik lov til. Eleverne arbejdede selvstændigt, og der var ro i klassen. Det faglige niveau var alderssvarende, og eleverne virkede engagerede.

Styrelsen konstaterede, at i 1. og 4. klasse sad piger og drenge blandet, og i 6., 7. og 8. klasse sad drenge og piger adskilt.

Ved det uanmeldte tilsynsbesøg den 25. september 2017 havde styrelsens tilsynsførende særligt fokus på indholdet i arabiskundervisningen, kommundervisningen og de praktisk/musiske fag, på undervisningsmateriale og på lærernes beherskelse af dansk i tale. Indledningsvist udleverede viceskoleleder skolens klasseskemaer for indeværende skoleår, lærerskemaer for skoleår 2016-17 og 2014-15 samt klasseskemaer for skoleår 2015-16 til styrelsen. Ved observationen af undervisningen kunne styrelsens tilsynsførende konstatere, at der var tvivl om, hvorvidt en af skolens lærere beherskede dansk i skrift og tale. Ved det efterfølgende møde med skolens viceskoleleder fortalte denne, at pågældende lærer var en syrisk flygtning ansat i jobprovning gennem Skanderborg Kommune.

Styrelsens tilsynsførende passerede ved tilsynsbesøget den 25. september en gruppe på 4-5 mænd i lange kjorder på skolens gang. Mændene hilste ikke på de tilsynsførende, selvom de tilsynsførende smilede imødekomende, idet de passerede gruppen nært. Efterfølgende kunne viceskolelederen ikke gøre rede for, hvem disse mænd var, og hvad de lavede på skolen.

Styrelsens tilsynsførende gennemgik endvidere skolens bogdepot og fandt biologibøger, der var censureret, herunder flere eksemplarer af samme type biologibog, som alle var blevet systematisk og ensartet censureret ved at hele kapitler var taget ud, og ved at der var tegnet undertøj med samme mønster på illustrationer af nogle menneskekroppe. Af bogernes omslag fremgik det, at bøgerne var udgivet i 2004, og af et påklippet ark fremgik det, at mindst én af bøgerne havde været benyttet af elever senest i skoleåret 2011/12.

Forelagt fundet af de censurerede bøger fortalte skolens viceskoleleder, at det måtte være forældre, der havde censureret bøgerne, og at skolen havde indkøbt nye bøger, hvor de pågældende fotos og kapitler var intakte. Styrelsens tilsynsførende kunne efterfølgende ved gennemsyn af elevernes bøger konstatere, at eleverne havde nye bøger med intakte illustrationer og kapitler. Styrelsen fandt desuden undervisningsmaterialer på arabisk, som efter det oplyste blev anvendt i faget koran.

Under gennemgang af skolens lokaler den 25. september 2018 kunne styrelsens tilsynsførende konstatere, at der i kælderen var placeret hovlebænke, der stod opstillet forskudt, som de normalt ville gøre i undervisningslojmed, og under hver hovlebænk lå træspåner og savsmuld.

Styrelsen satte ved brev af 7. november 2017 Lykkeskolen i skærpet tilsyn, jf. friskolelovens § 9 g, stk. 1. Iværksættelse af det skærpede tilsyn skyldtes, at styrelsen på baggrund af ovenstående forhold var i tvivl om, hvorvidt skolen lever op til frihed og folkestyrekraver og uafhængighedskravet. Endvidere havde styrelsen ved en gennemgang af de udleverede skoleskemaer for indeværende skoleår konstateret et lavt timetal i de praktisk/musiske fag, hvilket gav styrelsen anledning til tvivl om, hvorvidt skolens undervisning i de praktisk/musiske fag står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Styrelsen var desuden i tvivl om, hvorvidt skolen lever op til kravet om læreres danskkundskaber, og til at undervisningssproget skal være dansk, jf. friskolelovens § 6 a og § 2, stk. 3.

I styrelsens brev af 7. november 2017 blev Lykkeskolen bedt om at redegøre for 19 konkrete forhold angående frihed- og folkestyrekravet, uafhængighedskravet, stå mål med-kravet, lærernes danskkundskaber og undervisningssprog.

Styrelsens tilsynsførende deltog som observatorer til bestyrelsesmøde på Lykkeskolen den 22. november 2017. Mødet foregik på lærerværelset på skolen og startede med, at dagsordenen for mødet blev godkendt. Skolebestyrelsens sekretær skrev referat undervejs. Bestyrelsesformanden fungerede som mødeleder, og han fremlagde indledningsvist de enkelte punkter, suppleret af de af bestyrelsens medlemmer, som var ansvarlige for punkterne. Der var en åben debat om de forskellige punkter, og flere af bestyrelsesmedlemmerne stillede kritiske spørgsmål. Mødet indeholdt blandt andet drøftelser angående skolens redegørelse til styrelsen om det skærpede tilsyn. Samtale under mødet foregik på dansk.

Den 23. november 2017 modtog styrelsen Lykkeskolens redegørelse. I forhold til skolens opfyldelse af frihed- og folkestyrekravet oplyste skolen, at [REDACTED]. Skolen redegjorde for, at der i samråd med Dansk Friskoleforening var blevet gennemført en undersøgelse af [REDACTED].

og at skolen derefter i december 2016 havde
i følge skolens redegørelse
i den resterende tid sørgede bestyrelsen og
skolelederen ifølge redegørelsen for, at der intet var at udsætte på
undervisning. Det fremgik ikke hvordan.

Skolen oplyste endvidere i redegørelsen, at den ikke var bekendt med, at skolens sekretær Khaled Mansour skulle have udtalt sig i et såkaldt shariaråd tilknyttet Fredens Moske. Af redegørelsen fremgår, at Khaled Mansour accepterer skolens værdigrundlag, vedtægter og gældende lovgivning i øvrigt. Det fremgår endvidere af redegørelsen, at Khaled Mansour i egenskab af bestyrelsesformand for Den Arabiske Kulturforening i en pressemeddelelse den 3. marts 2016 tog afstand fra de udtalelser, der fremgik af TV2's dokumentar.

Angående styrelsens bekymringer vedrørende elever, der sad konsopdelt under tilsynsbesøg den 8. juni og 25. september 2017, oplyste skolen, at man var særlig opmærksom på at blande drenge og piger i indskolingen og på mellemtrinnet, men at det i udskolingen var frivilligt for eleverne, hvordan de ville sidde.

For så vidt angår oplysningerne om en konservativ forældregruppe og skolens uafhængighed af Fredens Moské redegjorde skolen for, at skolelederens beskrivelse under tilsynsbesøg den 8. juni 2017 handlede om, hvorledes det historisk har forholdt sig, og hvilke kampe skolelederen har haft med forældregruppen i forbindelse med sin tiltræden i 1996. Skolen oplyste endvidere om den tidligere bestyrelse, der efter sigende rådførte sig med folk fra Fredens Moské, at der var tale om enkelte bestyrelsesmedlemmer, som for 10-15 år siden kunne finde på at vende skolerelevante spørgsmål i deres bagland, som i visse tilfælde var Den Arabiske Kulturforening, og at det aldrig har været således, at den samlede bestyrelse ikke var i stand til at træffe selvstændige beslutninger. Skolen anførte endvidere, at der i den forbindelse ikke kan sættes lighedstegn mellem Fredens Moské og Den Arabiske Kulturforening.

Skolen beskrev desuden, at den ingen formel tilknytning har til Fredens Moské. Derudover redegjorde skolen for sit samarbejde med Østjyllands Polit, Århus Kommune og flere projekter med eksterne samarbejdspartnere.

Skolen redegjorde for stå mål med-kravet angående de praktisk/musiske fag ved at fremsende en beskrivelse af musikundervisningen, årsplaner og formålsbeskrivelser for idræt i 3.klasse og 4.klasse og årsplaner og formålsbeskrivelser for billedkunst i 1. klasse, 2. klasse og 4. klasse. Ifølge redegørelsen følger skolen folkeskoleloven og tager udgangspunkt i de forenklede Fælles Mål – det fremgår endvidere af skolens hjemmeside, at

skolen følger Fælles Mål i alle fag. Desuden oplyste skolen, at det lave timeantal var begrundet i, at fagene var integreret i skolens andre fag, fx dansk og emneuger.

Angående faget koran redegjorde skolen for læreplaner samt undervisningsmaterialer. Skolen oplyste, at indholdet i faget relateres til skolens værdigrundlag som anført i vedtægterne, og at lærerne i koran arbejder på tværs i et samarbejde med danskuddannede lærere om det bestemte indhold.

Med hensyn til faget religion vedlagde skolen en plan for undervisningen i 2. klasse, 3. klasse, 5. klasse og 6. klasse, hvorefter det fremgår, at indholdet omhandler islam og ikke andre religioner.

Angående faget arabisk oplyste skolen, at bestyrelsen for ca. 15 år siden besluttede, at undervisningsmaterialerne skal være europæisk produceret, for at indholdet lever op til europæiske normer og værdier.

Angående en lærers manglende dansk kundskaber bekræftede skolen i redegørelsen, at den pågældende lærer, som styrelsens tilsynsførende havde observeret, [redacted] og at hendes ansættelse var sket i samarbejde med Skanderborg Kommune i integrationsøjemed.

Angående censurering af biologibøger gjorde skolen rede for, at der var tale om gamle bøger fra 1990'erne, og da skolelederen tiltrådte i 1996, iværksatte han straks et arbejde for at fjerne utilgængelige restriktioner vedrørende bogillustrationer, og at skolens nuværende biologi- og seksualundervisning er i overensstemmelse med generelle krav. Skolen redegjorde endvidere for, at de biologibøger, som styrelsen havde fundet, nu var destrueret.

I forhold til styrelsens observationer af en gruppe mænd i lange kjorter angav skolen i redegørelsen, at der var tale om forældre til elever på skolen.

Styrelsen deltog som observatør den 23. november 2017 i et fælles forældre-møde på skolen, hvor ledelsen bl.a. oplyste om det skærpede tilsyn ved at præsentere styrelsens brev af 7. november 2017 på en overhead. Undervejs i mødet blev deltagerne delt i tre grupper for at diskutere tre emner: 1) Åben skole, 2) en bedre skole og 3) en stærkere skole. Forældre og lærere sad ved to langborde, hvor mænd sad i den ene række og kvinder sad i den anden række. Der var ca. 60 deltagere og ca. lige mange mænd og kvinder. Generelt var der en god stemning i salen. En del kvinder forholdt sig passivt under hele mødet, men enkelte tog også ordet. Det samme gjorde sig gældende for mændene. I plenum talte alle

dansk hele tiden, men ind imellem blev der talt på et andet sprog indbyrdes mellem deltagerne.

Efter aftale med skolen gennemførte styrelsen samtaler med tre lærere og skolens sekretær Khaled Mansour på skolen den 13. december 2017. Herunder blev skolens undervisning, skolens arbejde med demokratisk dannelse og forhold i relation til frihed og folkestyrekravet gennemgået.

Det fremgik af samtalerne, at undervisningen i de praktisk/musiske fag bliver oplevet som en udfordring på grund af skolens manglende faciliteter. Derudover blev det beskrevet, at forskelsbehandling af drenge og piger ikke tolereres, og at eleverne bliver inddraget i undervisningen. I forhold til seksualundervisning blev det fortalt, at der bliver undervist i seksualundervisning ved brug af bogsystemer, hvor kroppen og læren om kroppen indgår, og at disse kapitler i bogen bliver gennemgået uden censurering. Det fremgik endvidere, at undervisningen bliver delt op i drenge og piger, hvis læreren finder det pædagogisk eller fagligt relevant, men ellers ikke, og at forældrene ikke blander sig i indholdet i undervisningen.

Adspurgt om tilknytningen til Fredens Moske blev det fortalt, at moskéen intet har med skolen at gøre.

Et gennemgående træk ved samtalerne var, at lærerne fremhævede, at de oplevede en høj grad af frihed i tilrettelæggelsen af undervisningen, og at de ikke var underlagt et bestemt dogme eller diskurs fra hverken bestyrelsen eller skoleleder.

Det fremgik af samtalen med Khaled Mansour, at han havde trukket sig som bestyrelsesformand i Den Arabiske Kulturforening, da der internt i foreningens bestyrelse var uenighed om Khaled Mansours udsendelse af pressemeddelelsen den 3. marts 2016, hvor Khaled Mansour som foreningens formand tog afstand fra udtalelserne i TV2's dokumentar. Det fremgik endvidere, at Khaled Mansours opgaver på skolen består i sekretærarbejde, blandt andet administration af forældrebetaling, og at han tidligere i samme skoleår havde undervist i religion og orientering, men ikke gjorde det længere.

Styrelsens tilsynsførende deltog som observatorer på et bestyrelsesmøde på Lykkeskolen den 13. december 2017. Mødet foregik på skolens lærerværelse og startede med, at dagsordenen blev godkendt. Mødet foregik på dansk og forløb på demokratisk vis med aktiv deltagelse af alle bestyrelsesmedlemmer.

Den 14. december 2017 aflygde styrelsen uanmeldt tilsynsbesøg med særligt fokus på undervisningen i de praktisk/musiske fag og undervisningsproget. Styrelsens tilsynsførende observerede undervisning i ind-

skolingen, på mellemtrinnet og i udskolingen i fagene engelsk, dansk, koran, billedkunst, orientering og musik

I danskundervisningen i udskolingen arbejdede klassen med analyse af en tekst af H.C. Andersen, og de tilsynsførende observerede, at både drenge og piger henvendte sig frit til læreren.

I engelskundervisningen i udskolingen var en gruppe elever i gang med at male kulisser til et teaterstykke, mens en anden gruppe elever var i gang med at skrive manuskript på engelsk. Eleverne havde selv bestemt, om de ville skrive eller male. Eleverne arbejdede selvstændigt, og imens sad læreren i den ene ende af lokalet og gav eleverne feedback på en tekstlæseprøve, en dansk TL-test.

Koranundervisningen på mellemtrinnet bestod i, at læreren tog eleverne op på skift for at læse op af tekster fra koranen på arabisk, mens resten af klassen sad og kiggede. Der var lidt lavmælt uro. Der blev talt arabisk hele tiden, og læreren sagde ikke ret meget.

Styrelsen observerede billedkunst i 2. klasse, hvor klassen havde vikar. Eleverne skulle tegne vinterbilleder på papir med farveblyanter. Eleverne snakkede højt om frikvarterets snøbaldskamp på tværs af gruppeborde. Eleverne tegnede snemænd, grantræer/juletræer og snevejr.

I skolens fag "Orientering" på 9. klassetrin blev der undervist i sociale medier. Læreren gennemgik en PowerPoint, hvor der blandt andet stod "Danske forældre laver ingen regler". En dreng spurgte ind til, hvad der blev ment med danske forældre. Læreren fortalte, at i denne forbindelse var der tale om forskning, så det var alle forældre i Danmark (styrelsens tilsynsførende forstod dette som, at der ikke skelnedes mellem dansk etniske og forældre af anden etnisk oprindelse). Læreren fortalte om Facebook, og eleverne kom med få spørgsmål. Eleverne var opmærksomme, og læreren fortalte blandt andet, at internettet kunne betragtes som en form for globalt bål – forstået som en pendant til tidligere tiders snakke omkring bålet, hvor kulturen blev givet videre.

I musik havde klassen hygge-time grundet den kommende juleferie, hvor de spillede ordbingo.

Den 15. december 2017 afholdt styrelsen et møde med Lykkeskolens bestyrelse, hvor styrelsen orienterede om det skærpede tilsyn.

På mødet oplyste bestyrelsesmedlemmerne angående dekorationskravet og de oplysninger om Radwan Mansour, der fremgik af TV2's dokumentar i foråret 2016, at ingen af de aktuelle bestyrelsesmedlemmer var en del af bestyrelsen på daværende tidspunkt, og at skolen i samarbejde med en advokat og Dansk Friskoleforening arbejdede på et dokument, hvor alle

ansatte skal skrive under på, at de støtter skolens værdigrundlag og ikke foretager sig noget, der er i strid med dette, heller ikke i friden.

Bestyrelsen oplyste endvidere på mødet, at skolen er i en proces med at lave vedtægtsændringer, da man ønsker, at de forældrevalgte bestyrelsesmedlemmer fremfor de af skolekredsen udpegede bestyrelsesmedlemmer skal have flertal i bestyrelsen. Det blev oplyst, at der gennem længere tid har været et ønske om vedtægtsændringer i bestyrelsen, men at dette punkt er blevet udskudt, da bestyrelsen har måttet prioritere arbejdet med skolens dårlige økonomi. Styrelsen anmodede om at få tilsendt en liste over skolekredsens medlemmer.

Styrelsen bad om at få uddybet, hvordan de fundne biologibøger var blevet censureret, og hvordan skolen har håndteret dette. Bestyrelsen forklarede, i overensstemmelse med forklaringen i skolens redegørelse, at der var tale om gamle bøger fra 1990'erne. Styrelsen anførte, at dette ikke kunne være tilfældet, da undervisningsmaterialet er udgivet i 2004. Bestyrelsen lod ikke til at være vidende om dette, og styrelsen opfordrede bestyrelsesmedlemmerne til at undersøge sagen nærmere og sende en skriftlig uddybning vedrørende censureringen af biologibøger fundet på tilsynsbesøg den 25. september 2017. Styrelsen påpegede, at det er bestyrelsens ansvar at undersøge forholdene på skolen for at kunne svare styrelsen fyldestgørende.

Den 10. januar 2018 modtog styrelsen skolens supplerende redegørelse vedrørende det fundne undervisningsmateriale i biologi. Heraf fremgik, at skolen i forlængelse af styrelsens møde med bestyrelsen den 15. december 2017 havde undersøgt censureringen af de omtalte biologibøger yderligere, og at skolelederen og viceskolelederen havde holdt samtaler med nuværende ansatte, som underviser eller tidligere har undervist i biologi. I redegørelsen beskrev skolen, at skolelederen i 2001 i samarbejde med den daværende bestyrelse traf beslutning om, at censurering af undervisningsmateriale ikke måtte finde sted. Skolen redegjorde endvidere for, at det fremgik af de samtaler, skolelederen og viceskolelederen havde holdt med skolens biologilærere, at bøgerne få gange har været anvendt som ekstrabøger i de pågældende læreres undervisning, idet de fleste kapitler i bøgerne stadig var intakte. Skolen beskrev i redegørelsen, at flere af lærerne mener, at det kan være forældre, der har censureret bøgerne. Skolen beskrev endvidere i redegørelsen, hvorledes skoleledelsen tidligere har holdt møder med forældre, der var bekymret over bogernes indhold, og at det et par gange er sket, at skolens politik om ikke at censurere bøger er blevet indskærpet for forældre, hvilket i et enkelt tilfælde har resulteret i, at forældrene valgte at skifte skole.

Med henblik på en nærmere undersøgelse af skolens undervisning i de praktisk/musiske fag, lærernes danskundskaber og undervisningsproget foretog styrelsen et anmeldt tilsynsbesøg den 11. januar 2018. På

dette tilsynsbesøg blev undervisning i koran, orientering, musik, madkundskab, idræt og sløjd observeret.

Undervisningen i koran foregik ved, at læreren og eleverne på arabisk reciterede passager fra koranen fra et skriftligt materiale ligeledes på arabisk. Anden kommunikation foregik på dansk, dog begrænset af lærerens udlstrækkelige danskundskaber.

Undervisningen i orientering omhandlede et interaktivt spil på internettet 'The Slum Challenge' udviklet af Danida, hvor elever skulle blive enige og argumentere for de valg, klassen sammen skulle træffe undervejs i spillet.

I musikundervisningen havde læreren planlagt en indiansk sangleg, men klassen var meget urolig, og de tilsynsførende var kun i lokalet i kort tid, da det skønnedes, at de tilsynsførendes tilstedeværelse var med til at forstærke uroen i klassen. De tilsynsførende observerede ikke nogen musikinstrumenter i forbindelse med musikundervisningen.

Undervisningen i madkundskab foregik i skolens kantinekøkken med en lærer og fire elever fra klassen. Indholdet var tilberedning af boller i karry. Eleverne benyttede en app på telefon til at se opskriften og en oversigt over de forskellige køkkenredskaber, der skulle bruges. Fagligt beskæftigede eleverne sig med de forskellige måleenheder samt madlavningsteknikker som fx at hakke, snitte, rive mv. Både drenge og piger deltog aktivt, og læreren havde god tid til hver enkelt elev.

Idrætsundervisningen foregik i skolegården, hvor klassen spillede hvidebold. Ingen af eleverne var omklædt. Både drenge og piger var aktive. Sløjdundervisningen omfattede også billedkunst. En gruppe piger var i klassens almindelige klasselokale og lavede tryk på T-shirts, mens en gruppe drenge var i skolens aula, hvor 5 sløjdebænke var placeret. Det blev oplyst, at bænkerne ellers står i skolens kælder. Gruppen, der arbejdede ved sløjdebænkene, var i gang med at lave sprællemænd i træfinér, som de efterfølgende malede. Læreren gik frem og tilbage mellem de to grupper, men var mest hos gruppen i aulaen.

Undervisningen i musik, madkundskab, idræt og sløjd foregik på dansk.

Styrelsen konstaterede, at drenge og piger sad blandet i 1., 2. og 5. klasse og konsopdelt i 9. klasse.

Skolen gav på tilsynsbesøget den 11. januar 2018 styrelsen besked om, at der skulle holdes ekstraordinær generalforsamling den 25. januar 2018 vedrørende skolens uafhængighed og vedtægtsændringer.

Styrelsen anmodede den 26. januar 2018 skolen om at fremsende oplysninger om skolekredsen som aftalt på møde den 15. december 2017 samt om ansættelseskontrakter på skolens ansatte.

Styrelsen modtog oplysninger om skolekredsen og ansættelseskontrakter den 30. januar 2018. Det fremgår heraf, at skolekredsen består af 20 medlemmer, hvoraf 14 er medlem af Den Arabiske Kulturforening. Det fremgår af ansættelseskontrakterne, at skolen har 10 fuldtidsansatte og 14 ansatte, som er ansat på deltid, heraf tre i flexjob og én i løntilskud.

Skolen fremsendte den 8. februar 2018 en liste over skolens bestyrelsesmedlemmer, herunder medlemmer valgt ind på generalforsamlingen i januar 2018.

Den 22. februar 2018 gennemførte styrelsen en samtale med skolens certificerede tilsynsforende, som oplyste, at han har haft et godt samarbejde med Lykkeskolen, og at han ikke har modt nogen hindringer i gennemførelsen af tilsynet.

Det fremgår af styrelsens undersøgelser, at [redacted] i juli 2014, august 2014 og februar 2015 har brugt en række billeder som profilbilleder på Facebook, som knytter sig til Al-Qassams brigade – en militant floj af Hamas-organisationen, som er på EU's terrorliste.

På den baggrund anmodede styrelsen den 14. marts 2018 skolen om en redegørelse for, hvordan skolen håndterer [redacted] sympati for Al-Qassams brigade, en redegørelse for skolens procedure for at sikre overholdelse af dekorumkravet ved valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, referat af generalforsamlingen i januar 2018 samt en beskrivelse af vedtægtsændringer, årsagen til ændringerne samt en dato for beslutning om vedtægtsændring.

Styrelsen meddelte den 8. marts 2018 skolen, at det skærpede tilsyn forventedes at fortsætte indtil ultimo marts.

Styrelsen modtog den 21. marts skolens redegørelse angående dekorumkravet samt et referat af skolens ekstraordinære generalforsamling afholdt den 25. januar 2018.

Skolen oplyste i redegørelsen, at [redacted] på ingen måde sympatiserer med udemokratiske bevægelser. Det blev oplyst, at de omtalte profilbilleder på Facebook blev anvendt i forbindelse med krigen i Gazastriben i den hensigt at vise sympati for de mennesker, der oplevede krigen, og ikke for at vise støtte til Hamas. Desuden var der vedlagt en kopi af en tavshedspligt- og loyalitetserklæring over for skolen underskrevet af [redacted] den 17. marts 2018. Der var

endvidere vedlagt en positiv udtalelse fra [redacted] hvor [redacted] har været ansat som [redacted]. Desuden oplyste skolen, at [redacted] er indstillet på at trække sig [redacted], hvis styrelsen finder hans tilknytning til skolens bestyrelse problematisk.

Det fremgik desuden af redegørelsen af 21. marts 2018, at det er skolens opfattelse, at en [redacted] der er valgt af og blandt forældrene, godt kan have politiske synspunkter, uanset hvor kontroversielle de måtte være, uden at dette i sig selv kan rejse tvivl om, hvorvidt Lykkeskolen lever op til friskolelovens § 1, stk. 2., pkt. 2.

Dernæst redegjorde skolen for dens interne procedure for overholdelse af dekorumkravet i friskoleloven. Her anførte skolen, at skolen/siddende bestyrelsesmedlemmer ved samtale samt om nødvendigt ved indhentelse af straffeattest sørger for at få klarlagt, hvorvidt de valgte til bestyrelsen opfylder dekorumkravet i forhold til henholdsvis skolens formål og de gældende regler for skoleområdet, og at nyvalgte anmodes om at underskrive en loyalitetserklæring enslydende med den tavshedspligt- og loyalitetserklæring, som [redacted] har underskrevet.

Redegørelsen indeholdt desuden et referat af skolens ekstraordinære generalforsamling den 25. januar 2018. Af referatet fremgår det, at skolen har besluttet at ændre vedtægterne angående sammensætningen i bestyrelsen, så de forældrevalgte bestyrelsesmedlemmer nu har flertal i bestyrelsen. Tidligere blev to af de fem medlemmer af bestyrelsen valgt af og blandt forældrene og tre blev udpeget blandt skolekredsen. Efter ændringerne skal bestyrelsen sammensættes af tre medlemmer valgt af og blandt forældre, mens to vælges af og blandt skolekredsen. Af referatet fremgår det endvidere, at der blev afholdt valg til bestyrelsen.

Af de nye vedtægter, som findes på skolens hjemmeside, fremgår det således, at bestyrelsen nu består af fem medlemmer, hvoraf mindst tre skal være forældre til børn på skolen, mod tidligere to. Bestyrelsen sammensættes dermed af tre medlemmer valgt af og blandt forældrekredsen, mens to medlemmer vælges af og blandt medlemmer i skolekredsen. Af vedtægterne fremgår det endvidere, at skolekredsen består af forældrene samt andre, der af bestyrelsen godkendes som medlemmer.

Styrelsen meddelte skolen den 5. april 2018, at skolen fortsat var i skærpet tilsyn, og at tilsynet forventedes afsluttet primo maj. I samme mail anmodede styrelsen om, at skolen redegjorde for, hvilke perioder nuværende bestyrelsesformand Ghassan Hassoun har været medlem af bestyrelsen på Lykkeskolen, og hvilken funktion han har haft i bestyrelsen i disse perioder.

Skolen sendte den 11. april 2018 en oversigt over, hvilke år nuværende bestyrelsesformand, Ghassan Hassoun, er blevet valgt ind i bestyrelsen.

Det fremgår af skolens mail, at Ghassan Hassoun er blevet valgt i årene 1999, 2003, 2005 og 2017, og at han i disse perioder har fungeret som formand. Det fremgår endvidere, at han var bestyrelsesformand i 1996, da nuværende skoleleder blev ansat. Det fremgår ikke af skolens oversigt, hvor lang tid han sad i bestyrelsen i de pågældende perioder.

Det fremgår endvidere af skolens skrivelse, at Issam Kaddoura, som i dag er ansat på skolen som assistent, har været medlem af bestyrelsen i 1999 og 2003.

Den 12. april 2018 var styrelsen på et uanmeldt tilsynsbesøg med henblik på at observere undervisning i de praktisk/musiske fag samt biologi, historie-, arabisk- og koranundervisning.

Efter et indledende møde med skolelederen, hvor denne gjorde styrelsens opmærksom på, at musiklæreren var sygemeldt, tilså styrelsen skolens bogdepot, hvorefter faciliteter og materialer til de praktisk/musiske fag blev fremvist af faglærere. Styrelsen kunne konstatere, at der til fagene billedkunst og sløjd (inklusive håndværk og design) var materialer i to forskellige lokaler og i læreres private skabe, og at disse bestod af pap, papir, tusser, gips, pensler og forklæder. Til brug for håndarbejde blev der fremvist en symaskine, og faglæreren oplyste, at der var to symaskiner til reparation i kælderen. Derudover så styrelsen lidt garn og andre småting til håndarbejde. Til brug for sløjd blev det oplyst, at skolen har sløjdebænke i kælderen, som bliver båret op i et fælles areal, når der skal undervises i faget.

Faglærerne fortalte styrelsen, at skolen ikke har noget lokale til billedkunstundervisning, og derfor finder undervisningen sted i klasserne. Faglærerne oplyste endvidere om en emneuge lige for påske omhandlende Bornekonventionen og fremviste efterfølgende plakater, der var blevet malet i denne uge.

Til brug i idrætsundervisningen blev der fremvist lidt bolde og nogle underlag til gymnastik. Idrætslæreren oplyste endvidere, at man i idræt i 9. klasse anvender Globus Hallen om tirsdagen, hvor der er et større udvalg af materialer. Han fortalte, at de andre klasser mest arbejder inden for emnet "friluftsliv", idet der ikke er faciliteter på skolen.

Til brug i musikundervisningen fremviste viceskolelederen en kasse (ca. 100x50x50 cm) med små musikinstrumenter – maracas mv. Der var et enkelt sæt bongotrommer. Viceskolelederen oplyste endvidere, at den faste musiklærer ikke har linjefag i musik, og at ingen ansatte på skolen kan spille et instrument.

Det blev oplyst, at madkundskab foregår i kønnekøkkenet.

Styrelsen observerede derefter undervisning i billedkunst, musik, historie, arabisk, koran, idræt, biologi, orientering og sløjd. De fleste elever sad konsopdelt i klasserne uanset klassetrin.

I billedkunstundervisningen tegnede eleverne en fritegning med tusser.

I musikundervisningen skulle klassen synge sangen "Indianer" af bandet Tosedrengene. Læreren uddelte teksten på kopiark, og eleverne skulle derefter synge, imens originalsangen blev afspillet fra en CD-afspiller. Eleverne kunne ikke synge verset, men skreg med på omkvædet.

I historieundervisningen var emnet middelalderen, og undervisningen bestod i, at læreren stod ved tavlen og forklarede, og til sidst i timen blev der vist et uddrag af 'Historien om Danmark'

Generelt var der en del uro i undervisningen i ovenstående fag, og lærerne syntes at have svært ved at takle denne uro.

Der blev observeret undervisning i arabisk i to forskellige klasser med to forskellige lærere. I den ene klasse foregik undervisningen ved, at læreren, siddende ved katederet, rettede den enkelte elevs opgave, imens resten af klassen arbejdede med et kopiark. Læreren talte et dårligt dansk.

I en anden klasse foregik arabiskundervisningen, ved at en elev læste højt, og der blev i plenum talt med læreren om, hvad der stod i teksten - mest på arabisk, men også på dansk. Det var en religiøs historie. Læreren danske ordforråd var ikke godt, og hun manglede blandt andet det danske ord "kilde".

I undervisningen i koran var der to voksne. En hjælperlærer talte dansk og havde fokus på at holde ro i klassen. Læreren talte kun på arabisk - men lavmælt og kun til en elev ad gangen oppe ved katederet, hvor hun på skift horte eleverne i recitation af en korantekst. Imens sad resten af klassen og farvelagde en kopi med et arabisk bogstav/ord. Hjælperlæreren talte dansk.

I idrætsundervisningen skulle klassen spille rundbold i skolegården. En elev nævnte, at der var ligesom sidste torsdag. Eleverne var ikke omklædt.

I biologundervisningen skulle klassen starte på seksualundervisning. Timen fremstod lettere rodet, og der blev kun overfladisk talt om forskellige emner inden for seksualundervisning fx befrugtning af et æg i livmoderen, fosterets forskellige stadier, pubertet, menstruationscyklus, menopause og abort. Der blev vist en film fra YouTube om skabelsesprocessen. Undervisningen foregik mest ved, at læreren talte, og enkelte elever kommenterede på det, han sagde. Eleverne virkede ikke hæmmede

i at ytre deres mening, men de var påvirket af undervisningens emne og grinede og fnisede ind i mellem.

Styrelsen observerede undervisning i orientering, (af skemaet fremgik det, at klassen skulle have religion), hvor dagens emne var klassens travsel ud fra en spørgeskemaundersøgelse, klassen tidligere havde udfyldt.

Den observerede sløjdundervisning foregik ved tre sløjdebænke, som var sat op i skolens fællesrum ud til skolegården. Styrelsen så tre elever ved sløjdebænkene - tre drenge som lavede buer og sværd. Styrelsen talte med nogle elever på gangen. En af dem var fra samme klasse som de drenge, der havde sløjd. Eleven oplyste, at holdene i klassen skiftes, så eleverne har sløjd hver anden uge og fri de resterende uger. De tilsynsførende så ikke, at sløjdlæreren var henne ved de tre drenge på noget tidspunkt.

Det var ikke muligt for styrelsen at observere undervisningen i madkundskab, da den var aflyst grundet lærerens sygdom. Nogle elever, der sad på gangen, fortalte, at de havde madkundskab hver anden uge, da holdene i klassen skiftes. Eleverne fortalte, at de efter planen skulle have lavet pandekager den pågældende dag.

Det uanmeldte tilsynsbesøg sluttede med en samtale med skolens leder og viceskoleleder. Under samtalen fortalte de tilsynsførende overordnet om, hvad der var observeret i undervisningen, jf. ovenfor. Herefter fortalte skoleleder og viceskoleleder om skolens nuværende situation herunder om:

- udlejning af skolens lokaler
- proces med ansættelse af ny leder
- skolens overgangsfrekvens til gymnasiale uddannelser,
- skolens elevtal
- kommende ramadanskema
- biologibøger
- specialundervisningsindsatsen herunder AKT-indsatsen
- ansatte på skolen herunder buschaufføren

Derudover spurgte skoleleder og viceskoleleder ind til de kommende samtaler, som styrelsen skulle have med grupper af elever fra skolen. Det fremgik af samtalen, at skolebestyrelsen havde holdt møde den 11. april 2018, og at der skulle være bestyrelsesmøde igen den 2. maj 2018. Styrelsen påpegede, at styrelsen ikke havde fået besked om disse møder, hvor til viceskoleleder svarede, at der var tale om en fejl fra skolens side. Tilsynet bad om referater fra de seneste afholdte bestyrelsesmøder og om dagsorden til det kommende møde.

Samtalen omhandlede endvidere skolens opfyldelse af stå mål medkravet i de praktisk/musiske fag. Skoleledelsen fortalte, at skolen har

lærere, der er uddannet i linjefagene billedkunst og håndarbejde og idræt, og at skolens underviser i madkundskab ikke er linjefagsuddannet, men selv har et lille cateringfirma, så hun er god til at lave mad. Skoleledelsen fortalte endvidere, i erkendelse af, at skolen ikke råder over tilstrækkelige kompetencer selv, at der er indledt drøftelser med Århus Musikskole om musikundervisning for skolen.

Skolelederen oplyste generelt ift. udfordringerne med lokaler, at der er nedsat et udvalg, der skal prøve at finde nogle nye lokaler, hvor der vil kunne være bedre forhold for de praktisk/musiske fag. Skolen har en plan om eventuelt at bygge en pavillon i skolegården til sløjdundervisningen.

Forholdt, at skolen ligger meget lavt ift. de vejledende timetal i folkeskolen i de praktisk/musiske fag, henviste skoleledelsen til emneuger, og til at fagområdet også indgår i fx dansk. Skolelederen fortalte endvidere, at skolen prøver at lave tilbud efter skoletid på skolen. Skolelederen forklarede, at skolens midler skal prioriteres med henblik på at få den bedst mulige uddannelse. Skoleledelsen fortalte, at skolen har to årlige emneuger: En, hvor indholdet er individuelt for hver klasse, og én som er fælles for hele skolen. Det blev fortalt, at emnet i år omhandlede børns rettigheder. Styrelsen spurgte om indholdet af undervisningsplaner eller lignede for disse emneuger, men disse kunne ikke fremvises.

Tilsynet oplyste, at der ses store udfordringer for skolen på det praktisk/musiske område.

Tirsdag den 17. april holdt styrelsen samtaler med to grupper af elever på skolen, og overværede idrætsundervisningen i 9.klasse. Der blev holdt to samtaler – én samtale med 5 elever fra mellemtrinnet og én samtale med 5 elever fra udskolingen.

Af samtalerne fremgik det, at eleverne oplevede at have indflydelse på skolen via elevrådet, fx har de fået indført mere varieret mad i kantinen i en periode. Endvidere fremgik det, at eleverne oplevede, at de bliver inddraget i undervisningen, ved at læreren hører på elevernes forslag til indhold i undervisningen, og ved at eleverne oplever at kunne tale om eventuelle konflikter ved den ugentlige klassens time. Eleverne fortalte endvidere, at de ikke holder sig tilbage med kritik, og at eleverne taler med lærerne, hvis de er utilfredse med noget i deres undervisning.

Eleverne fra udskolingen blev spurgt om deres opfattelse af demokrati, og de fortalte, at de forstår demokrati som valg, og at alle bliver hørt, og at mennesker er lige vigtige.

På baggrund af skolens emneuge om børnekonventionen spurgte styrelsen begge grupper, om alle børn har ret til selv at vælge tro, hvortil ele-

verne svarede, at det ikke er muligt for dem at tro på andet, for de er "faste i deres tro", og de betragter sig selv som heldige, fordi de er muslimer.

Styrelsens tilsynsførende spurgte endvidere ind til undervisningen i de praktisk/musiske fag. Om musikundervisningen fortalte eleverne, at det havde de i 0.-3. klasse, og at de ofte hørte en sang på YouTube, hvorefter de skulle synge den. Eleverne fortalte, at de også havde lavet en plache om en kendt musiker efter eget valg. Adspurgt fortalte eleverne, at undervisningen dengang de havde faget foregik i klasselokalet, og at de havde brugt mindre instrumenter såsom bongotrommer og maracas og måske rasleæg.

Gruppen af udskolings elever fortalte, at musikundervisningen er i indskolingen, for i de store klasser bliver det mere seriøst.

Om undervisningen i billedkunst fortalte eleverne, at de havde haft et fodob om forskellige kunstnere, hvorefter de skulle lave billeder på samme måde som kunstneren. De havde også lavet papmaché og portrætter med kul og arbejdet med mælkekartoner. Eleverne fortalte endvidere, at dengang de havde faget, havde de én times billedkunst i et halvt år fx frem til jul, hvorefter et andet hold skulle have billedkunst. Eleverne fortalte endvidere, at de i arabisk timerne har klippet ting ud af karton og pyntet skolen op i forbindelse med Eid. Det blev fortalt, at undervisningen tidligere havde været i kælderen, men nu er undervisningen i klasserne.

Om skolens fag "madlavning" fortalte eleverne, at faget tit bliver aflyst, da læreren har en funktion på skolen, der betyder, at hun tit skal til møde. De fortalte ligeledes, at det er elevernes opgave at lave mad til skolen i emneugen. Eleverne fortalte endvidere, at undervisningen foregår i mindre grupper, grundet lokalets størrelse, og grupperne skiftes til at have undervisning hver anden uge. Eleverne fortalte, at de var glade for undervisningen, og at de bl.a. også havde modtaget undervisning i kokkenhygiejne.

Om idrætsundervisningen fortalte eleverne, at de har fodboldskole fra 4.-7. klasse én time om ugen og ellers har de to timers idræt om ugen. Det blev fortalt, at de store elever, typisk i vinterhalvåret har idræt i kultuhtuset Globus, hvor de spiller badminton eller laver springgymnastik. Om sommeren har de ofte idræt i skolegården eller på grønne arealer. Eleverne fortalte, at de kommer omklædt til undervisningen og bader hjemme, da idræt ofte er placeret i ydertimerne.

Adspurgt om arabiskundervisningen fortalte eleverne, at undervisningen i arabisk består i at læse tekster op, grammatikøvelser, oversættelser og lign. Eleverne fortalte, at niveauet blandt eleverne er meget forskelligt, så

der bliver anvendt forskellige bøger. I mellemtrinnsgruppen fortalte en elev, at det er irriterende, at deres lærer ikke kan dansk.

Om faget koran fortalte eleverne, at de synes at det er svært, fordi de skal lære versene udenad, og at de ikke altid får teksterne oversat. I udskolingens fortalte eleverne, at undervisningen handler om at forklare og oversætte og tolke tekstens budskab.

Eleverne fortalte, at religionsundervisningen handler om profeterne og islam, undtagen i 9. klasse hvor der også indgår andre religioner.

Eleverne fortalte, at de havde modtaget seksualundervisning, og at de ikke kendte til de omtalte biologibøger med manglende kapitler. Endvidere fortalte eleverne, at de også havde fået undervisning af sundhedsplejersken med "uge 6" materialer. Adspurgte fortalte eleverne, at de mente, at forældrene er glade for, at skolen tager sig af denne undervisning, for så behøver de ikke selv gøre det.

Efter samtalerne med eleverne observerede styrelsens tilsynsførende idrætsundervisningen i 9. klasse, som foregik i det nærliggende kulturhus Globus. Klassen spillede badminton, og undervisningen sluttede ved at eleverne sad i en rundkreds og strakte ud.

Styrelsen modtog den 20. april 2018 en mail fra skolen indeholdende de seneste bestyrelsesreferater. Af disse fremgår det, at skolebestyrelsen havde afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde tirsdag den 17. april 2018 – samme dag som elevsamtalerne blev afholdt. Det fremgår endvidere af referatet fra dette ekstraordinære bestyrelsesmøde, at skoleledelsen efter styrelsens samtaler med eleverne havde holdt et møde med nogle af eleverne og spurgt ind til indholdet i samtalerne. Det fremgår endvidere, at bestyrelsen er i tvivl om, hvorvidt styrelsen anvender en strategi for at kunne lukke skolen.

Styrelsen overværede den 3. maj 2018 afviklingen af de skriftlige prøver i matematik med og uden hjælpemidler. Proveafviklingen foregik ikke på skolen men i et lejet lokale i det nærliggende kulturhus Globus 1. Styrelsens tilsynsførende observerede, at der var en del larm uden for lokalet, og at der ikke var sat skilte op, som gjorde andre brugere opmærksomme på at vise hensyn. Der var fire tilsynsførende til stede, hvoraf den ene var skolelederen, og en anden var viceskolelederen. Lige inden provens start stillede eleverne lobende spørgsmål om formalia angående prøven, og det var styrelsens indtryk, at eleverne ikke var blevet sat tilstrækkeligt ind i reglerne. Den skriftlige prøve i matematik uden hjælpemidler blev startet kl. 9.00. Alle eleverne var helt stille og dybt koncentrerede. Under den første del af prøven begyndte skolelederen at tage billeder af eleverne, og viceskoleleder og skoleleder gik rundt mellem bordene. Nogle gange stod skolelederen længe ved en elevs bord og kiggede. Efter afslutningen af

proven i matematik uden hjælpemidler begyndte eleverne at tale lavmælt med hinanden. Den ansvarlige tilsynsførende ved proven begyndte at dele opgavesættene til den anden del af proven, matematik med hjælpemidler, ud til eleverne, og nogle elever begyndte at kigge i hæfter, mens andre elever ikke opdagede, at hæftet var blevet delt ud. Overgangen mellem de to eksamener forekom styrelsen rodet – også for eleverne.

Da anden del af proven havde været i gang i cirka et kvarter, begyndte skoleleder, viceskoleleder og skolens chauffør at dele elevernes mobiltelefoner ud. Det skabte en del uro, da de ikke vidste, hvem der ejede hvilken telefon, og derfor måtte tiltrække sig opmærksomhed fra forskellige elever for at finde ud af, om det var den rigtige ejermand.

Under afviklingen af anden del af prøverne, var eleverne ligeledes meget koncentrerede og rolige. Proveafviklingen var præget af udefrakommende larm og forvirring i starten og slutningen af proven, idet selve afleveringen skabte en del uro grundet praktiske forhold med udprintning af besvarelserne, og elever forlod lokalet, mens der stadig sad elever tilbage som arbejdede. Viceskolelederen nikkede og råbte "vi ses i morgen" til eleverne, der forlod lokalet, mens de sidste sad tilbage.

Den 14. maj 2018 meddelte styrelsen, at skolens sag ikke var færdigbehandlet. Det blev oplyst, at skolens sag på daværende tidspunkt forventedes klar til afgørelse inden for de kommende uger.

Økonomi

Skolen har i perioden 2013-2016 haft et driftsmæssigt underskud på i alt 2.212.000 kr. Derudover har skolen fra 2014 haft et faldende elevtal.

Den 25. maj 2018 anmodede styrelsen skolen om at indsende skolens årsrapport og revisionsprotokollat for 2017, bestyrelsesrådslisten for 2017 og bestyrelsens stillingtagen til revisors revisionsbemærkninger. Den 28. maj 2018 modtog styrelsen det ønskede materiale.

Det fremgår af skolens årsrapport for 2017, at skolen fik et driftsunderskud på 342.162 kr. Desuden fremgår det af årsrapporten, at skolen pr. 31. december 2017 havde en negativ egenkapital på 22.887 kr.

Styrelsen konstaterer, at skolens revisor i sin revisionspåtegning har angivet, at revisor finder, at der er betydelig tvivl om skolens mulighed for at fortsætte driften. Revisor anfører:

"Vi henleder opmærksomheden på note I i regnskabet, hvoraf det fremgår, at skolen har realiseret et underskud i 2017, og at der yderligere forventes underskud i 2018. Disse forhold sammen med usikkerheden om eventuelle krav til omkostninger og investeringer, som følge af ministeri-

ets skærpede tilsyn, indikerer, at der er en væsentlig usikkerhed, der kan rejse betydelig tvivl om skolens mulighed for at fortsætte driften. Vores konklusion er ikke modificeret vedrørende dette forhold"

Revisor har endvidere i sit revisionsprotokollat for 2017 angivet, at skolens økonomiopfølgingsmodel ikke sikrer en tilstrækkelig økonomiopfølgning. Revisor angiver endvidere, at en overvågning af likviditetsudviklingen er af afgørende betydning for skolens evne til at fortsætte driften. Revisor anbefaler på denne baggrund, at skolen udarbejder et likviditetsbudget til den løbende økonomistyring.

I note I i årsrapporten har skolens ledelse anført følgende:

"Skolens regnskab for 2017 udviser fortsat underskud som følge af den faldende aktivitet. Skolens ledelse har iværksat tilpasning af medarbejderstaben og omkostninger, men der forventes jf. skolens budget for 2018 også et underskud for 2018 på 478.000 kr. Skolen er under skærpet tilsyn af ministeriet og udfaldet af dette tilsyn kendes ikke endnu. Der er ikke indregnet omkostninger og investeringer som følge af ministeriets tilsyn. Skolens likviditet udgør pr. 31. december 2017 899.000 kr. På baggrund af udarbejdet budget er det ledelsens forventning, at skolen har likviditet til at gennemføre den forventede drift for 2018, såfremt der ikke fremkommer væsentlige krav til omkostninger og investeringer som følge af ministeriets tilsyn. Ledelsen forventer at en kampagne for at skaffe flere elever, en stigning i skolepenge satsen over de kommende år samt en stærk omkostningsstyring vil sikre, at skolen atter får balance mellem indtægter og udgifter."

2. Relevant retsgrundlag

Lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 30 af 12. januar 2018 (friskoleloven).

Relevante indholdsbestemmelser:

Friskolelovens § 1, stk. 2, 1. og 2. pkt.:

"Frie grundskoler giver undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolerne skal efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskeretigheder, herunder ligestilling mellem kønnene."

Friheds- og folkestyrekravet, herunder om "demokratisk dannelse"

Med ændringen af friskoleloven ved lov nr. 1563 af 13. december 2016 blev begrebet demokratisk dannelse tilføjet til lovens frihed- og folkestyrekrav. Ændringen indebærer, at den enkelte skole er forpligtet til at ud-

vikle og styrke elevernes demokratiske dannelse, og dette gælder, uanset at de frie grundskoler – modsat folkeskolen – må søge at påvirke deres elever i retning af den enkelte skoles holdningsmæssige grundlag. Det fremgår af lovbemærkningerne, at de frie grundskoler både efter deres formål og i hele deres virke skal styrke elevernes demokratiske dannelse. Heri ligger, at den demokratiske dannelse samt frihed- og folkestyrekravet ikke alene skal fremgå formelt af skolens formål og læringsmål m.v., men også afspejles i hele skolens faktiske liv og virke.

Styrelsens vurdering af, hvorvidt en skole lever op til friskolelovens § 1, stk. 2, kan ifølge lovbemærkningerne bl.a. omfatte følgende hovedområder: Skolens grundholdning, skolens mål og intentioner, skolens undervisning og læreprocessen, udbytte af undervisningen og skolens samlede virksomhed. Som en del af skolens hele virke anses også, hvordan skolen ledes af skolens bestyrelse og daglige ledelse.

Dekorumkanværet:

Betegnelsen dekorumkanværet anvendes om sådanne krav og normer, som kan være fastsat eller antages at gælde om graden af den værdighed, agtelse, anseelse og lign., som en person skal leve op til for troværdigt og tillidsfuldt at kunne varetage det hverv eller den stilling, som det konkrete dekorumkanværet gælder for. Sådanne krav og normer omfatter normalt også den betydning for personens værdighed, agtelse, anseelse og lign., som personens handlinger m.v. uden for hvervet eller stillingen, herunder private handlinger m.v., kan have. Med ændring af friskoleloven ved lov nr. 563 af 13. december 2016, hvor begrebet "demokratiske dannelse" blev tilføjet lovens frihed- og folkestyrekrav, blev det samtidig præciseret, at bestemmelsen i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., som afledt konsekvens ville indebære, at en skoles bestyrelse til skolens ledere, lærere og andre ansatte skulle præcisere rammerne for skolens virksomhed for at sikre, at skolen også altid i praksis vil kunne leve op til lovens krav på dette punkt. Tilsvarende indebærer lovændringen, at skolens krav, herunder dekorumkanværet til bestyrelsesmedlemmerne skulle præciseres. Efter omstændighederne vil skolen være forpligtet til at gennemføre de nødvendige præciseringer skriftligt og i praksis håndhæve dem tilstrækkeligt effektivt til, at der ikke kan opstå tvivl om, hvorvidt skolen overholder frihed- og folkestyrekravet.

Friskolelovens § 2, stk. 3:

"Undervisningssproget i en fri grundskole er dansk. I de tyske mindretalsskoler er undervisningssproget dog tysk. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at undervisningssproget er et andet end dansk."

Friskolelovens § 5, stk. 2:

"Skolen skal i sit virke som selvejende uddannelsesinstitution være uafhængig, og skolens midler må alene komme skolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode, jf. dog § 17, stk. 4 og 5."

Friskoleloven § 6 a

"Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale. Dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. § 2, stk. 3, 2. og 3. pkt."

Relevante tilsynsbestemmelser:

Friskolelovens § 9 f:

"Undervisningsministeren fører tilsyn med, at frie grundskoler overholder § 1, stk. 2, § 1 a og § 2, stk. 3, 1. pkt."

Friskolelovens § 9 g, stk. 1, 1. pkt.:

"Undervisningsministeren kan fore et skærpet tilsyn med en skole."

Friskolelovens § 20 b, stk. 1, 1. pkt.:

"Undervisningsministeren kan indhente alle oplysninger fra skolerne om uddannelserne, eleverne, personalet, udstyret, huslejeaftaler, aftaler om ejendoms kob og andre aftaler og om skolernes drift i øvrigt til brug for fastlæggelse af tilskud, gennemgang af årsrapporter, gennemførelse af tilsyn og udarbejdelse af statistik."

Relevante sanktionsbestemmelser:

Friskolelovens § 21, stk. 2:

"Undervisningsministeren kan for skoler, der ikke følger bestemmelserne i denne lov, de regler eller aftaler, jf. § 7, der er fastsat eller indgået i henhold til loven, eller undervisningsministerens påbud, jf. § 24 a, tilbageholde tilskud, lade tilskud bortfalde helt eller delvis eller kræve tilskud tilbagebetalt helt eller delvis. Undervisningsministeren kan tilbageholde tilskud eller lade tilskud bortfalde for skoler, som begæres erklæret konkurs eller taget under rekonstruktionsbehandling, eller når der i øvrigt er fare for, at en skoles virksomhed må indstilles. Undervisningsministeren kan desuden kræve tilskud tilbagebetalt, hvis grundlaget for tilskudsberegningen eller tilskudsberegningen i øvrigt har været fejlagtig."

Friskolelovens § 21, stk. 2, medfører, at styrelsen kan tilbageholde tilskud, lade tilskud bortfalde helt eller delvis eller kræve tilskud tilbagebe-

talt helt eller delvis, hvis en fri grundskole ikke følger friskolelovens regler eller styrelsens påbud.

En skole, som har fået frataget sin tilskudsret efter lovens § 21, vil kunne fortsætte som friskole uden statstilskud, hvorefter denne vil omfattes af friskolelovens kapitel 7.

Friskolelovens § 21 a:

"Undervisningsministeren kan endvidere træffe beslutning om, at der ikke ydes tilskud til en skole, herunder en ny skole, hvis der efter ministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen opfylder kravet i § 5, stk. 2, om uafhængighed og forvaltning af skolens midler. Der kan herved navnlig lægges vægt på, om

- 1) skolen indgår i et fællesskab eller et samarbejde med skoler, institutioner, fonde, virksomheder, foreninger m.fl., der indebærer en nærliggende risiko for, at skolen styres af andre,
- 2) skolens midler anvendes til formål uden for skolen,
- 3) skolens ledelse og lærere står i et juridisk eller økonomisk afhængighedsforhold til de i nr. 1 nævnte institutioner m.fl. eller
- 4) skolens elever udfører arbejde, herunder indsamlingsarbejde eller lignende, på en måde, der er usædvanlig for skoleformen."

Friskolelovens § 9 h:

"Finder undervisningsministeren på baggrund af et skarpet tilsyn, at der ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at en skole opfylder kravene i § 1, stk. 2, 1. eller 2. pkt., kan ministeren træffe afgørelse om, at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, og at skolen ikke kan modtage tilskud efter loven. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil herefter være omfattet af kapitel 8."

3. Styrelsens vurdering

Styrelsen har i sin vurdering taget stilling til, om der er grundlag for at anvende sanktionsbestemmelsen i friskolelovens § 21, stk. 2.

Styrelsen har i forbindelse med sit samlede tilsyn med skolen i væsentlig grad gennemgået skolens virke.

Følgende forhold finder styrelsen er i strid med friskolelovens regler eller giver anledning til tvivl herom.

Stå mål med-kravet

Skolen har tilkendegivet, at der på skolen undervises efter Fælles Mål. Styrelsen har gennemgået skemaer, årsplaner og beskrivelser af en række fag og klasseråd. Styrelsen har endvidere observeret undervisning inden for alle tre fagblokke.

Praktisk/musiske fag

Styrelsen har særligt koncentreret sig om fagene i den praktisk/musiske fagblok. I den forbindelse har styrelsen undersøgt skolens faciliteter til undervisning i praktisk/musiske fag og konstateret, at der ikke er lokaler på skolen til nogen af de praktisk/musiske fag. Billedkunst og musik foregår i klasselokalerne. Sløjd og håndarbejde er observeret og oplyst at foregå i klasselokalerne eller på gangen eller i aulaen ved sløjdebænke, som er taget op fra kælderen. Styrelsen er dog ikke overbevist om, at sløjdundervisningen ikke foregår i et kældelokale, som ikke er godkendt som undervisningslokale, idet styrelsen har konstateret træspåner og savsmuld på gulvet i kælderen under hørbænkene, som i øvrigt var opstillet forskudt, som de normalt ville være i undervisningsøjemed.

Madkundskab foregår i skolens køkken. Idræt foregår som udgangspunkt udendørs. Styrelsen har ved sin observation af undervisningen i idræt flere gange set boldspil i skolegården. Der er alene aftale om anvendelse af en nærliggende gymnastiksal for 9. klasses eleverne.

Derudover har styrelsen kun set begrænsede materialer til anvendelse i de praktisk/musiske fag, særligt i idræt og musik. Lærerne har endvidere givet udtryk for, at de dårlige faciliteter gør det svært at leve op til Fælles Mål.

Styrelsen har desuden spurgt til lærernes forudsætninger for at undervise i de praktisk/musiske fag. Der findes ingen lærere på skolen med forudsætninger for at undervise i musik. I madkundskab er underviserens forudsætning, at hun har lavet catering. De øvrige lærere i de praktisk/musiske fag er læreruddannede.

Styrelsen har observeret undervisning i de praktisk/musiske fag, hvis indhold og niveau ikke har været på linje med det, man kan forvente i folkeskolen. Undervisningen bar i flere tilfælde præg af manglende forudsætninger for at undervise i fagene – både i forhold til fagenes indhold og i forhold til anvendelse af pædagogiske og didaktiske redskaber i undervisningen.

Styrelsen har endvidere konstateret, at der på skolen er planlagt med et i forhold til folkeskolens vejledende timetal meget lille antal undervisningstimer til samtlige de praktisk/musiske fag. En grov beregning på tværs af fagene viser således, at skolen planlægger med ca. 40 % af det antal timer, som følger af folkeskolens vejledende timetal.

Skolen har herud oplyst, at det lille timetal skal ses i sammenhæng med, at undervisning i de praktisk/musiske fag indarbejdes i undervisningen i andre fag, herunder danskundervisning, og at skolen arbejder med to årlige emneuger, hvori de praktisk/musiske fag indgår. Styrelsen har anmodet om undervisningsplaner e.l. for dette skoleårs emneuger, hvilket

imidlertid ikke er fremlagt. Skolen har oplyst, at en emneuge omhandlede Bornekonventionen, hvorfra der kunne fremvises produkter fra billedkunstundervisning. I den anden emneuge havde de enkelte klassers lærere selv bestemt indholdet af ugen, så det kunne være meget forskelligt. Styrelsen kan på den baggrund ikke lægge til grund, at emneugerne bringer timetallene for de praktisk/musiske fag i nærheden af de vejledende timetal for folkeskolen. Skolen har endvidere kun forklaret løseligt om et enkelt eksempel på inddragelse af det praktisk/musiske område i dansk, og har ikke fremlagt dokumentation for, at det finder sted og i hvilket omfang.

Derud kommer, at styrelsen har konstateret, at ikke alle elever i en klasse deltager samtidig i madkundskab, billedkunst og sløjd (håndværk og design) på grund af skolens manglende faciliteter. Det betyder, at eleverne i disse fag deles og dermed i realiteten kun modtager halvdelen af det antal timer, som fremgår af skolens skemaer.

Styrelsen skal herud bemærke, at en fri grundskole ikke er forpligtet til at efterkomme de vejledende timetal for folkeskolen. Det er dog styrelsens opfattelse, at når antallet af undervisningstimer på en fri skole ligger meget langt fra de vejledende timetal for folkeskolen, vil det kunne indgå i vurderingen af, om undervisningen står mål med den, der almindeligvis gives i folkeskolen. Når skolen derudover har oplyst, at den underviser efter Fælles Mål, finder styrelsen det yderligere påfaldende, at timetallet er så lavt i forhold til folkeskolens vejledende timetal.

Foreholdt det lave timetal har skolelederen givet udtryk for, at det er nødvendigt at prioritere.

Det er på ovenstående baggrund styrelsens opfattelse, at undervisningen i de praktisk/musiske fag ikke står mål med den undervisning, der almindeligvis gives i folkeskolen. Der er efter styrelsens opfattelse tale om en omfattende og bevidst nedprioritering af hele den praktisk/musiske fagblok – både for så vidt angår indhold, faciliteter, i nogen grad lærerkræfter og timetal.

Det er i strid med friskolelovens § 1, stk. 2, 1. pkt.

Ovrige fagblokke

Styrelsen har ikke konstateret tilsvarende problemer med undervisningen inden for de øvrige fagblokke og vurderer således ikke, at der er tale om overskridelse af stå mål med kravet i forhold til disse fag. Det skal dog bemærkes, at undervisningen også i andre fag efter styrelsens opfattelse i flere tilfælde kunne have været bedre forberedt og organiseret.

Frihed- og folkestyrekravet

Prioritering af fag

Styrelsen finder, at den gennemgående nedprioritering af de praktisk/musiske fag er bekymrende i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre. I den danske skoletradition er samtlige fagblokke vigtige for, at skolen kan bidrage til at danne eleverne, således at de har forudsætningerne for at blive aktive medborgere i et demokratisk samfund.

Styrelsen bemærker endvidere i forhold til den markante prioritering, som har fundet sted på generel bekostning af de praktisk/musiske fag, at skolen har forholdsvis mange undervisnings timer i korn, arabisk og religion og at sidstnævnte fag kun omhandler islam, bortset fra på 9. klassetrin.

Konsopdelte siddepladser

Styrelsen har endvidere hæftet sig ved, at det ved observation ad flere omgange er konstateret, at eleverne ved styrelsens uanmeldte besøg i de ældre klasser har siddet konsopdelt. Ligeledes har styrelsen konstateret, at forældrene i forbindelse med et fælles forældremøde sad konsopdelt. Skolen har oplyst, at eleverne selv bestemmer, hvor de vil sidde i de store klasser, men at man har et fokus på at få blandede eleverne på tværs af køn i de mindre klasser. Det bemærkes hertil, at styrelsen på sit seneste tilsynsbesøg den 12. april 2018 kunne konstatere, at eleverne sad konsopdelt i de fleste klasser uanset klassetrin.

Censurering af biologibøger

For så vidt angår de censurerede biologibøger, som i sig selv giver anledning til bekymring i forhold til frihed og folkestyrekravet, må styrelsen konstatere, at det er uvist, hvem der har foretaget dette. Bestyrelsen og skolelederen har flere gange oplyst, at de ikke ved, hvem der har foretaget censureringen, men at det måtte være forældre. Det er desuden oplyst, at bøgerne ikke har været anvendt siden 1990'erne.

Styrelsen bemærker hertil, at censureringen af bøgerne var systematisk og ensartet. Det forekommer ikke styrelsen sandsynligt, at forældre har foretaget denne ensartede censurering. Det er således styrelsens vurdering, at censureringen må være foretaget i skolens regi af lærere, bestyrelse eller skoleledelse. Styrelsen kunne desuden konstatere, at bøgerne var udgivet i 2004, og af den mærkat, der sad i nogle af bøgerne, at mindst en af bøgerne var blevet anvendt af en elev senest i skoleåret 2011/12. Det bemærkes endvidere, at skolelederen har været ansat siden 1996, og at den nuværende bestyrelsesformand har været bestyrelsesformand af flere omgange, herunder i 1996 og 1999. Styrelsen finder på den baggrund, at skolens oplysninger om censurering af biologibøgerne er usammenhæn-

gende, utroværdige og i strid med de faktiske forhold. Styrelsen skal dog bemærke, at styrelsen ikke har set de pågældende bøger anvendt i undervisningen, og at de censurerede bøger efter det oplyste efterfølgende er blevet destrueret.

Styrelsen finder det bekymrende, at der ikke tidligere og med større intensitet er blevet grebet ind over for den censurering, som har fundet sted.

Dekorumskravet

I forhold til dekorum skal styrelsen særligt bemærke, at dekorumskravet på en fri grundskole med ændring af friskoleloven i december 2016 omhandler begrebet "demokratisk dannelse" med den konsekvens, at en skoles bestyrelse, ledere, lærere og andre ansatte for at varetage dette hverv eller den stilling troværdigt og tillidsfuldt skal kunne leve op til krav og normer angående frihed og folkestyre herunder demokratisk dannelse. Det betyder, at kontroversielle holdninger blandt de rammesættende personer for skolens virksomhed har indflydelse på, hvorvidt skolen lever op til dekorumskravet.

Det fremgår af TV2's dokumentar "Moskéerne bag sløret" at skolens daværende lærer, Radwan Mansour, og skolen sekretær, Khaled Mansour, deltog som rådgivere i Fredens Moské's såkaldte shariaråd, hvor der blev rådgivet imod ligestilling mellem kønnene. Dette, finder styrelsen, er i sig selv i strid med dekorumskravet.

Afgørende bliver det herefter, hvorvidt skolen har handlet tilstrækkeligt konsekvent og entydigt i forhold her til, således at overtrædelsen af dekorumskravet ikke kan lægges skolen til last.

Styrelsen har herved konstateret, at [redacted] Radwan Mansour [redacted] Styrelsen finder det dog samtidig bekymrende, at [redacted] hvorunder Radwan Mansour [redacted] på skolen.

Styrelsen konstaterer i forhold til Khaled Mansour, at han ikke udtalte sig i TV2 dokumentaren, og at han i en pressemeddelelse af 3. marts 2016 tog afstand fra de udtalelser, der fremgik af TV2 dokumentaren. Styrelsen kan dog samtidig ved gennemgang af skemaer konstatere, at Khaled Mansour udover sin sekretærfunktion har varetaget undervisning i religion og orientering i skoleåret 2017/2018. Styrelsen finder dette bekymrende, henset til det faktum, at Khaled Mansour deltog i rådet i Fredens Moské, uagtet at han ikke udtalte sig og efterfølgende tog afstand fra broderens udtalelser.

Det forhold, at Khaled Mansours afstandtagen fra udtalelserne kostede ham posten som formand for Den Arabiske Kulturforening, viser endvi-

dere, at foreningen ikke tager afstand fra udtalelserne, hvilket styrelsen finder bekymrende, henset til, at Den Arabiske Kulturforenings medlemmer udgør flertallet af skolekredsen for skolen (14 ud af 20 medlemmer) og henset til, at to medlemmer af bestyrelsen vælges af og blandt skolekredsen og for vedtægtsændringen i 2018 tre ud af fem

Styrelsen har endvidere noteret sig skolens redegørelse om, at [redacted], ikke sympatiserer med udemokratiske bevægelser. Styrelsen bemærker herved, at [redacted] anvendelse af billeder, der knytter sig til Al-Qassams brigade, som profilbilleder, ligger 3-4 år tilbage i tiden, og at der ikke er konstateret lignende siden.

Styrelsen konstaterer endvidere, at skolen i samarbejde med Dansk Friskoleforening har udarbejdet retningslinjer for ansatte og bestyrelsesmedlemmers overholdelse af dekorumkravet indeholdende en loyalitetserklæring, som skolen anmoder nyvalgte bestyrelsesmedlemmer og suppleanter om at underskrive. [redacted], har underskrevet denne erklæring.

Styrelsen finder det dog samtidig bekymrende, at skolen i sin redegørelse af 21. marts 2018 anfører, at den ikke finder, at bestyrelsessuppleanters kontroversielle holdninger kan have indflydelse på, hvorvidt en skole lever op til friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt. Dette tyder efter styrelsens vurdering på, at skolen ikke har forstået betydningen af dekorumkravet, idet kontroversielle holdninger hos en person, der er en del af skolens rummetsættende virksomhed fx gennem deltagelse i bestyrelsesarbejdet, netop kan have indflydelse på, om man kan have tillid til, om denne lever op til krav og normer vedrørende frihed og folkestyre, herunder demokratisk dannelse, og dermed i sidste ende kan påvirke eleverne på en måde, som ikke er forenelig med frihed og folkestyrekrauet.

Efter en samlet vurdering af ovenstående forhold er det styrelsens opfattelse, at der fortsat er tvivl om, hvorvidt skolen i sin undervisning og hele sit virke lever op til frihed og folkestyre-kravet i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., og at skolen ikke har været i stand til at afkræfte denne tvivl.

Danskkundskaber

Styrelsen har to gange ved observation af undervisning konstateret, at undervisningen i koran foregår på arabisk, og at den pågældende lærer tilsyneladende ikke kan forstå dansk. Skolen har endvidere i en redegørelse erkendt, at den pågældende lærer endnu ikke behersker dansk i skrift og tale, og har dermed også erkendt, at undervisningsproget i den pågældende lærers undervisning ikke er dansk.

Det er i strid med friskolelovens § 2, stk. 3, og § 6 a.

Det bemærkes endvidere, at styrelsen ved observation af undervisning i religion har konstateret, at den pågældende lærers danskvidenskaber i nogen grad er begrænset, hvilket ligeledes giver anledning til en vis bekymring.

Styrelsens vurdering vedr. økonomi

Det er styrelsens vurdering, at skolen ikke i tilstrækkelig grad har evnet at tilpasse sin drift til det faldende elevgrundlag, hvilket har resulteret i gentagne driftsunderskud.

Revisor angiver i sin revisionspåtegning, at der er væsentlig usikkerhed om den fortsatte drift, hvis skolen pålægges ekstra investeringer/omkostninger i forbindelse med styrelsens tilsyn.

Det er i den forbindelse styrelsens vurdering, at det vil kræve betydelige investeringer i bl.a. faciliteter og undervisningsmateriale, hvis skolen skal leve op til små mål med-kravet i den samlede praktisk/musiske fagblok.

Derud kommer, at styrelsen påtænker at stille krav om tilbagebetaling af et væsentligt tilskudsbeløb.

På denne baggrund er det styrelsens vurdering, at skolens økonomi er særdeles udfordret og i så alvorlig grad, at der er overhængende fare for skolens evne til at fortsætte driften i hele 2018. Styrelsen lægger ved vurderingen vægt på, at skolen i 2018 fortsat forventer et driftsunderskud og ikke har indarbejdet omkostninger i skolens driftsbudget til forbedring af forholdene vedrørende de praktiske musiske fag.

Manglende tillid til ledelsens varetagelse af skolens fortsatte drift
Styrelsen er på baggrund af sit tilsyn ikke betrygget i, at skolens bestyrelse og daglige ledelse inden for en overskuelig fremtid kan rette op på de forhold, som ikke ses at være i overensstemmelse med friskolelovens regler.

Styrelsen har i den forbindelse lagt vægt på, at skolen har oplyst, at det er et spørgsmål om prioritering, når der kan konstateres gennemgående mangler inden for de praktisk/musiske fag, samtidig med, at skolens økonomi vurderes at være særdeles udfordret.

Styrelsen har derudover lagt vægt på skolens svar på styrelsens spørgsmål vedrørende dekorumkravet, herunder at [redacted] anvendelse af billeder, der knytter sig til Al-Qassams brigade, er en privat sag. Endvidere har styrelsen i forhold til dekorumkravet lagt vægt på, at Radwan og Khaled Mansour begge har undervist på skolen efter udsendelsen i TV2.

I forhold til de censurerede biologibøger har skolens bestyrelse og ledelse oplyst usammenhængende, utroværdigt og i strid med de faktuelle forhold og fralagt sig kendskabet til og ansvaret for censureringen til trods for, at skolelederen bestred den samme post på skolen, da censureringen fandt sted, og til trods for, at bestyrelsesformanden også var bestyrelsesformand bl.a. i 1996 og 1999.

Skolen har endvidere under det skærpede tilsyn forsomt at indkalde styrelsen til bestyrelsesmøder i foråret 2018, og styrelsen har under observation af prøven i skriftlig matematik kunnet konstatere, at prøveafviklingen forekom uorganiseret.

Samlet set er det dermed styrelsens vurdering, at styrelsen ikke kan have tilstrækkelig tillid til, at den nuværende ledelse af skolen inden for en overskuelig fremtid kan sikre en forsvarlig drift af skolen.

4. Styrelsens konklusion

Ud fra en samlet vurdering af samtlige ovennævnte forhold er det styrelsens opfattelse, at Lykkeskolen i alvorlig grad ikke lever op til centrale regler i friskoleloven.

Det er således styrelsens opfattelse, at undervisningen i de praktisk/musiske fag gennemgående ikke står mål med den undervisning, der almindeligvis gives i folkeskolen, jf. friskolelovens § 1, stk. 2, 1. pkt. Der er efter styrelsens opfattelse tale om en omfattende og bevidst nedprioritering af hele den praktisk/musiske fagblok – både for så vidt angår indhold, faciliteter, lærerkræfter og timetal.

Styrelsen finder endvidere, at der er tvivl om, hvorvidt skolen i sin undervisning og hele sit virke lever op til frihed og folkestyre-kravet i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt.

Endelig finder styrelsen, at skolen har overtrådt friskolelovens § 2, stk. 3, og § 6 a om, at undervisningssproget skal være dansk, og at skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale.

Der er efter styrelsens vurdering tale om så alvorlige brud på loven, at iværksættelse af tilskudsmæssige sanktioner efter friskolelovens § 21, stk. 2, er påkrævet, og at dette er påkrævet uden forudgående påbud.

Det er styrelsens vurdering, at skolen – udover ikke fremadrettet at modtage statstilskud – også skal tilbagebetale tidligere modtaget statstilskud, da der er tale om alvorlige overtrædelser af friskolelovens regler i en længerevarende bagudrettet periode.

Det fremgår af forarbejderne til friskolelovens § 21, stk. 2, at tilbagebetaling af tilskud skal svare til de uhjemlede udgifter eller til det tilskud, der er modtaget for meget.

Det er i den sammenhæng styrelsens vurdering, at skolens overtrædelser af friskoleloven samlet set er af en sådan alvorlig karakter, at skolen i den periode, hvor overtrædelserne har kunnet påvises, ikke har været berettiget til noget tilskud.

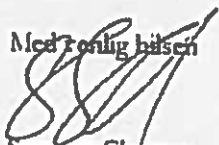
Ved afgrænsningen af denne periode har styrelsen lagt vægt på, at styrelsen har ført et indholdsmæssigt tilsyn med skolen siden den 28. april 2017 vedrørende frihed- og folkestyrekravet, stå-mål-med kravet og uafhængighedskravet.

Siden indledningen af tilsynet har styrelsen kunnet konstatere, at skolen ikke har levet op til stå mål med-kravet, og at der er tvivl om, hvorvidt skolen lever op til frihed- og folkestyrekravet i friskoleloven. Disse overtrædelser er formentlig i en eller anden udstrækning også foregået forud for styrelsens tilsyn, men dette kan ikke med fornøden sikkerhed konstateres forud for styrelsens indledning af tilsynet.

Begyndelsen af den periode, som tilbagebetalingen af tilskud vedrører, fastlægges styrelsen på den baggrund til den 28. april 2017.

Det bemærkes, at styrelsen, navnlig som følge af skolens økonomiske situation, herunder som følge af styrelsens påtænkte tilbagebetalingskrav, ikke på nuværende tidspunkt har fundet anledning til at vurdere, om skolen lever op til kravet om uafhængighed i friskolelovens 5, stk. 2 og til at undersøge, hvorvidt styrelsen skal udstrække sin afgørelse til også at omfatte sanktioner efter friskolelovens § 9 h og § 21 a.

Med venlig hilsen

Susanne Clausen
Vicedirektor